ΒΙΒΛΙΟ 3. ΚΕΦ. 74.2. ΕΜΠΡΗΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ	ΣΥΝΤΑΞΗ
74.2. ***Γενομένης*** δὲ τῆς τροπῆς περὶ δείλην ὀψίαν, ***δείσαντες*** οἱ ὀλίγοι **(**μὴ αὐτοβοεὶ ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου **κρατήσειεν** ***ἐπελθὼν*****)** καὶ **(***μή* σφᾶς **διαφθείρειεν)**, **ἐμπιπρᾶσι** τὰς οἰκίας τὰς ἐν κύκλῳ τῆς ἀγορᾶς καὶ τὰς ξυνοικίας, **(**ὅπως **μὴ ᾖ** ἔφοδος**)**, ***φειδόμενοι*** οὔτε οἰκείας οὔτε ἀλλοτρίας, **(**ὥστε καὶ χρήματα πολλὰ ἐμπόρων **κατεκαύθη)** καὶ **(***ὥστε* ἡ πόλις **ἐκινδύνευσε** πᾶσα ***διαφθαρῆναι)***, **(**εἰ ἄνεμος **ἐπεγένετο** τῇ φλογὶ ἐπίφορος ἐς αὐτήν**)**.	**74.2.** Κι όταν γύρισε η μάχη ενάντιά τους αργά το σούρουπο, φοβήθηκαν οι ολιγαρχικοί μήπως οι δημοκρατικοί επάνω στην ορμή τους κάνουν έφοδο, πιάσουν το λιμάνι και τους σκοτώσουν όλους, γι' αυτό βάλανε φωτιά στα σπίτια τους γύρω στην αγορά και στις λαϊκές πολυκατοικίες, για να μην τους γίνει επίθεση, χωρίς να λυπηθούν ούτε τα δικά τους ούτε τα ξένα σπίτια. Έτσι κάηκαν πολλά εμπορεύματα και παρά λίγο θα είχε καταστραφεί όλη η πολιτεία αν είχε φυσήξει άνεμος ευνοϊκός για να εξαπλωθεί η πυρκαγιά.	**Κ.Π. = Γενομένης δὲ τῆς τροπῆς περὶ δείλην ὀψίαν, δείσαντες οἱ ὀλίγοι ἐμπιπρᾶσι τὰς οἰκίας τὰς ἐν κύκλῳ τῆς ἀγορᾶς καὶ τὰς ξυνοικίας, φειδόμενοι οὔτε οἰκείας οὔτε ἀλλοτρίας,** **ἐμπιπρᾶσι**: = ρήμα, οἱ ὀλίγοι: = υπκ. ρ., τὰς οἰκίας καὶ τὰς ξυνοικίας: = αντ. ρ. τὰς ἐν κύκλῳ: = επιθ. πρσδ. στο τὰς οἰκίας, τῆς ἀγορᾶς:= γενική της αφετηρίας ***δείσαντες***: = αιτιολογική μτχ., συνημμένη υπκ. του ρ., αντ. μὴ αὐτοβοεὶ ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσειεν ἐπελθὼν, καὶ σφᾶς διαφθείρειεν ***φειδόμενοι***: = τροπική μτχ., συνημμένη υπκ. ρ., οἰκίας: = ενν. ως αντ. μτχ. φειδόμενοι οἰκείας, ἀλλοτρίας: = επιθ. πρσδ. στο αντ. μτχ. φειδόμενοι *[Αν δεν εννοηθεί το αντικείμενο, τότε οι επιθετικοί προσδ. λειτουργούν ως αντικ. της μετοχής.]* ***Γενομένης***: = γεν. απόλυτη χρονική μτχ., τῆς τροπῆς: = υπκ. μτχ. γενομένης περὶ δείλην: = εμπρθ. πρσδ. χρόνου, ὀψίαν: = επιθ. πρσδ. στο δείλην **Δ.Π. Ενδοιαστική = μὴ αὐτοβοεὶ ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσειεν ἐπελθὼν** **Ονοματική πρόταση, ως αντ. μτχ. δείσαντες** *μὴ αὐτοβοεὶ ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσειεν ἐπελθὼν = ως αντικ. μτχ. δείσαντες* **κρατήσειεν**: = ρήμα, ὁ δῆμος: = υπκ. ρ., τοῦ νεωρίου: = αντ. ρ. αὐτοβοεὶ: = επιρ. πρσδ. τρόπου ***ἐπελθὼν***: = Χρονική-υποθετική μτχ., συνημμένη στο υπκ. του ρ. **Δ.Π. Ενδοιαστική = καὶ σφᾶς διαφθείρειεν,** **Ονοματική πρόταση, ως αντ. μτχ. δείσαντες** **διαφθείρειεν**: = ρ., ὁ δῆμος: = ενν. ως υπκ. ρ., σφᾶς: = αντκ. ρήματος **Δ.Π. Τελική = ὅπως μὴ ᾖ ἔφοδος,** **Επιρρηματική πρόταση, ως επεξήγηση** **ᾖ**: = ρήμα, ἔφοδος: = υπκ. ρ. **Δ.Π. Συμπερασματική = ὥστε καὶ χρήματα πολλὰ ἐμπόρων κατεκαύθη** **Επιρρηματική, ως επεξήγηση** **κατεκαύθη**: = ρήμα, χρήματα: = υπκ. ρ. (αττική σύνταξη) πολλά: = επιθ. πρσδ. στο χρήματα, ἐμπόρων: = γεν. κτητική **Δ.Π. Συμπερασματική = καὶ ἡ πόλις ἐκινδύνευσε πᾶσα διαφθαρῆναι,** **Επιρρηματική, ως επεξήγηση** **ἐκινδύνευσε**:= ρήμα, ἡ πόλις:= υπκ. ρ., ***διαφθαρῆναι***: = αντκ. ρ., τελικό απαρέμφατο, ἡ πόλις (ταυτοπροσωπία) = ως υπκ. απρμφ. διαφθαρῆναι πᾶσα: = κατηγορηματικός πρσδ. στο υπκ. **Δ.Π. Υποθετική Επιρρηματική, ως επεξήγηση = εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο τῇ φλογὶ ἐπίφορος ἐς αὐτήν.** **ἐπεγένετο**: = ρήμα, ἄνεμος: = υπκ. ρ., τῇ φλογὶ: = αντκ. ρ. ἐπίφορος: = επίρρ. κατηγ. τόπου // ἐς αὐτήν: = εμπρθ. πρσδ. κατεύθυνσης σε τόπο.

ΠΡΑΓΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

1. «δείσαντες οἱ λίγοι... ἐμπιπρᾶσι τὰς οἰκίας τὰς ἐν κύκλῳ τῆς ἀγορᾶς...».: Παρακολουθούμε τη γενίκευση του εμφυλίου, αφού οι δύο αντίπαλες παρατάξεις καταφεύγουν σε όλα τα δυνατά μέσα (στρατολόγηση δούλων, εμπρησμοί), προκειμένου να επικρατήσουν. Ο εμπρησμός της πόλης είναι μια απονενοημένη ενέργεια των ολιγαρχικών υποκινούμενη από το φόβο τους, μήπως οι αντίπαλοι τους καταλάβουν το λιμάνι του Αλκίνου και κυρίως το ναύσταθμό του. Τα νεώρια συνήθως περιβάλλονταν από τείχος, για το οποίο όμως εδώ δε γίνεται λόγος, ίσως όμως εννοείται. Στο σημείο αυτό καταγράφεται η γενίκευση του εμφυλίου, αφού οι δύο αντίπαλες παρατάξεις καταφεύγουν σε όλα τα δυνατά μέσα (στρατολόγηση δούλων, εμπρησμοί) προκειμένου να επικρατήσουν. Βλέπουμε ότι οι ολιγαρχικοί φοβήθηκαν μήπως οι δημοκρατικοί, μετά τη νίκη τους, επιτεθούν και καταλάβουν το λιμάνι του Αλκίνοου και κυρίως μετά το ναύσταθμό του. Αντιλαμβανόμαστε το μίσος των δύο παρατάξεων. Προφανώς οι δημοκρατικοί θα οδηγούνταν σε τόσο σκληρή συμπεριφορά απέναντι στους ολιγαρχικούς, αν τους έπιαναν, ώστε οι τελευταίοι δε δίστασαν ακόμα και να πυρπολήσουν την πόλη, τα σπίτια και τις περιουσίες τους για να σώσουν τη ζωή τους

2. «ὅπως μὴ ᾖ ἔφοδος»: Αναφορά στο λόγο του εμπρησμού. Έχει παρατηρηθεί ωστόσο ότι ο εμπρησμός καθιστούσε πιο προσιτή την αγορά στον εχθρό, γεγονός που μας κάνει να υποθέσουμε ότι η φωτιά αποσκοπούσε στην καθυστέρηση της επίθεσης των δημοκρατικών. Η πυρπόληση της πόλης είναι η πράξη απόγνωσης των ολιγαρχικών αλλά και εγωιστική στάση έναντι των άλλων Κερκυραίων, των οποίων το συμφέρον θυσιάζεται, προκειμένου να σωθούν οι ολιγαρχικοί. Τη νύχτα που κόπασε η μάχη, οι άνθρωποι που τους στήριξαν, όσο γινόταν η αναμέτρηση, τώρα τους εγκαταλείπουν κρυφά. Και με το κορινθιακό πλοίο «λαθόντες διεκομίσθησαν». Έτσι, οι ολιγαρχικοί περιέχονται σε τραγική θέση και νικημένοι και εγκαταλειμμένοι.

3. Ποια εκφραστικά - αφηγηματικά μέσα χρησιμοποιεί ο ιστορικός στο Κεφ. 74. 1-3. για να καταγράψει το κλίμα διάλυσης και πανικού στο στρατόπεδο των ολιγαρχικών και των συμμάχων τους;: **Ολιγαρχικοί:** ***δείσαντες ἐμπιπρᾶσι*** (ιστορικός ενεστώτας), με τη χρήση πολλαπλών δευτερευουσών προτάσεων σε μια εκτενέστατη περίοδο, ώστε να αποδοθεί πιο παραστατικά το κλίμα πανικού των ολιγαρχικών, με την εικόνα της πυρπόλησης της πόλης, με τον εμπρόθετο προσδιορισμό ***ἐν φυλακῇ ἦσαν.***

Σύμμαχοι: ***ὑπεξανήγετο*** (ανοίγομαι με προφυλάξεις στο ανοιχτό πέλαγος), ***λαθόντες*** (διαφεύγω της προσοχής): εκφράζουν τον κρυφό και ύπουλο τρόπο με τον οποίο οι Κορίνθιοι και οι Λακεδαιμόνιοι, υποκινητές και υποστηρικτές των ολιγαρχικών της Κέρκυρας έφυγαν από το νησί έντρομοι για τις πιθανές συνέπειες.

4. Να επισημάνετε όλους τους παράγοντες που εξασφάλισαν τη νίκη στους δημοκρατικούς.: [Η κατάσταση αντιστρέφεται υπέρ του δήμου, ο οποίος νικά λόγω της αριθμητικής του υπεροχής και της κατάληψης των πλέον καίριων θέσεων.]. Η νίκη των δημοκρατικών οφείλεται στους εξής παράγοντες:

Α. υπερτερούσαν αριθμητικά των ολιγαρχικών, έχοντας μάλιστα διασφαλίσει την υποστήριξη του μεγαλύτερου μέρους των δούλων και συνάμα έχοντας και τη βοήθεια των γυναικών, οι οποίες λόγω του σημαντικού διακυβεύματος συμμετείχαν ενεργά στη μάχη.

Β. είχαν καταλάβει καίριες θέσεις, όπως ήταν η ακρόπολη και το Υλλαϊκό λιμάνι, καθώς και τα ψηλότερα σημεία της πόλης που αποτελούσαν φυσικά οχυρά.

Γ. αγωνίζονταν με μεγαλύτερη αποφασιστικότητα καθώς κινδύνευαν να χάσουν πλήρως την ελευθερία τους, αν ο έλεγχος περνούσε στους αυταρχικούς ολιγαρχικούς, κι η αποφασιστικότητά τους αυτή φαίνεται με τον πλέον σαφή τρόπο απ' τη συμμετοχή των γυναικών κατά τη διάρκεια της τελευταίας κρίσιμης σύγκρουσης.

Δ. υπέρ των δημοκρατικών λειτούργησε και το γεγονός πως ένα σημαντικό τμήμα της δύναμης των ολιγαρχικών, οι οκτακόσιοι μισθοφόροι, δεν αγωνίζονταν για κάποιο υψηλό ιδανικό για το οποίο θα ήταν πρόθυμοι να θυσιαστούν, στοιχείο που έγινε προφανές όταν διέφυγαν κρυφά απ' το νησί μόλις έγινε αντιληπτή η επικράτηση των δημοκρατικών.

5. «περί δείλην ὀψίαν»: η υποχώρηση των ολιγαρχικών έγινε αργά το σούρουπο. Ο χωρισμός της ημέρας στην αρχαιότητα ήταν ο εξής:

α) πρωί ἡ πρῷ: από την ανατολή του ηλίου μέχρι τις 9

β) πλήθουσα ἀγορά: 9-12 το πρωί

γ) μέσον ἡμέρας ἡ μεσημβρία: 12-2 το μεσημέρι.

δ) δείλη: 2-6 το απόγευμα. Αυτό το τελευταίο χρονικό διάστημα διαιρούνταν σε δύο τμήματα:

i) δείλη πρωία: 2-4 το μεσημέρι.

ii) δείλη ὀψία: 4-6 το απόγευμα.

ε) έσπέρα: από τις 6 μέχρι το βράδυ.

6. «οἰκίας- ξυνοικίας»:

Η οικία ήταν ένα σπίτι στο οποίο κατοικούσε μια οικογένεια, δηλαδή κάτι σαν μια σημερινή μονοκατοικία. Αντιθέτως, η ξυνοικία ήταν μεγαλύτερο οικοδόμημα, με αρκετά διαμερίσματα, στο οποίο κατοικούσαν αρκετές οικογένειες, οι οποίες πλήρωναν ενοίκιο στον ιδιοκτήτη. Πρόκειται δηλαδή για κάτι σαν τη σημερινή πολυκατοικία.

7. Εξηγήστε τους λόγους που ώθησαν τους ολιγαρχικούς στον εμπρησμό της περιοχής γύρω από την αγορά. Πώς κρίνετε την ενέργειά τους αυτή;

[Ο εμπρησμός της πόλης είναι μια ενέργεια των ολιγαρχικών υποκινούμενη από το φόβο τους, μήπως οι αντίπαλοι τους καταλάβουν το λιμάνι του Αλκίνου και κυρίως την αγορά όπου κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς.]

Η δυναμική των δημοκρατικών στο πλαίσιο της εμφύλιας σύγκρουσης ήταν τέτοια, ώστε με μια συντονισμένη έφοδο θα μπορούσαν ενδεχομένως να καταλάβουν το λιμάνι του Αλκίνου, που μέχρι τότε ήταν υπό τον έλεγχο των ολιγαρχικών, και να τους στερήσουν έτσι τη δυνατότητα διαφυγής, αλλά και ανεφοδιασμού. Οι ολιγαρχικοί, επομένως, φοβήθηκαν πως κινδύνευαν να εγκλωβιστούν από τους δημοκρατικούς, και άρα να πέσουν θύματα του πολεμικού τους μένους, γι' αυτό και κατέφυγαν σε μιαν ακραία πράξη αντιπερισπασμού, βάζοντας φωτιά στα σπίτια που βρίσκονταν γύρω στην αγορά.

Η πράξη αυτή των ολιγαρχικών, που ήταν αποτέλεσμα απελπισίας και φόβου, προκάλεσε σημαντικές καταστροφές, κι ενδεχομένως, αν βοηθούσε ο άνεμος, θα μπορούσε να είχε σημάνει τη συνολική καταστροφή της πόλης. Προχώρησαν άρα σε μια εγκληματική ενέργεια, χωρίς να λάβουν υπόψη τους όλες τις πιθανές συνέπειές της, και ίσως αδιαφορώντας για την έκταση αυτών των συνεπειών, καθώς το μόνο που τους απασχολούσε ήταν το πώς θα διασωθούν απ' τους αντιπάλους τους.